T096 ATĐ 8 (33) Luận Tỳ Bà Sa Q3-Xứ của Năm Kiến

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

Phaàn Thöù Möôøi Moät: XÖÙ CUÛA NAÊM KIEÁN

Naêm kieán: goàm Thaân kieán, Bieân kieán, Taø kieán, Kieán ñaïo (kieán thuû), Giôùi ñaïo (giôùi caám thuû). Hoûi: Naêm kieán naøy coù taùnh gì? Ñaùp: Thaân kieán trong ba coõi, moät thöù, ñaây laø ba thöù, bieân kieán cuõng theá. Taø kieán trong ba coõi coù boán thöù, ñaây laø möôøi hai thöù. Kieán ñaïo cuõng vaäy. Giôùi ñaïo (giôùi caám thuû) trong ba coõi coù hai thöù, ñaây laø saùu thöù. Toång coäng ba möôi saùu thöù laø taùnh cuûa naêm kieán. Taùnh cuûa kieán naøy ñaõ gieo troàng nôi thaân taùnh neân hieän coù moät caùch töï nhieân. Ñaõ noùi taùnh cuûa naêm kieán, tieáp theo noùi veà haïnh. Hoûi: Vì sao goïi laø kieán? Kieán coù nghóa gì? Ñaùp: Vì quaùn, vì haønh, vì thoï nhaän vöõng chaéc, vì duyeân thaâm nhaäp. Quaùn nghóa laø chuû theå nhìn, xem xeùt. Hoûi: Nhö quaùn taø, quaùn ñieân ñaûo, theá naøo laø quaùn? Ñaùp: Maëc duø quaùn taø, quaùn ñieân ñaûo, song do vì tueä, neân goïi laø nhìn, xem xeùt. Ñaây laø taùnh cuûa tueä. Nhö ngöôøi nhìn thaáy khoâng roõ raøng, cuõng goïi laø thaáy. Quaùn taø, quaùn ñieân ñaûo cuõng theá, chính laø do tueä, neân goïi laø nhìn xem. Ñaây laø taùnh cuûa tueä. Goïi laø quaùn haønh, nghóa laø chuû theå coù ñoái töôïng ñöôïc haønh. Hoûi: Trong khoaûng moät thôøi gian, laøm sao haønh ñöôïc? Ñaùp: Vì tính chaát nhanh nheïn, nhaïy beùn, neân goïi laø haønh. Nhaän laáy vöõng chaéc, nghóa laø nhaän laáy vöõng chaéc vieäc taø. Nhöõng söï taø kieán naøy ñaõ ñöôïc tieáp nhaän heát söùc kieân coá, neáu khoâng phaûi dao Thaùnh ñaïo thì khoâng theå caét boû. Nhö thaät, ñeä töû Phaät xöôùng leân roài, duøng dao thaùnh ñaïo chaët naêng kieán, sau ñoù xaû boû. Vì theá cho neân noùi tuïng: Neáu nhaän tueä aùc Nhö raêng caù caén Thaát-tao-ma ngaäm Phaûi buùa môùi lìa. Coù ngöôøi noùi: Trong bieån caû coù loaøi saâu teân Thaát-tao-ma-la. Neáu khi bò con saâu naøy ngaäm phaûi, hoaëc laø coû, laø caây thì noù caøng ngaäm raát chaéc. Neáu khoâng duøng dao, taát noù seõ khoâng nhaû ra, chuû yeáu laø duøng dao chaët gaãy raêng noù, sau ñoù môùi thoaùt khoûi. Cuõng theá, söï tieáp nhaän thaät kieân coá veà vieäc taø kieán, neáu khoâng phaûi dao Thaùnh ñaïo thì khoâng theå döùt boû. Neáu Phaät, ñeä töû Phaät phaùt khôûi xong, duøng dao Thaùnh ñaïo chaët ruïng raêng kieán, sau ñoù môùi boû, cho neân noùi tieáp nhaän vöõng chaéc. Duyeân thaâm nhaäp laø vaøo raát saâu trong duyeân nôi kieán aáy, nhö caây

kim gaêm saâu xuoáng buøn, laø quaùn, laø haïnh, laø tieáp nhaän vöõng chaéc, laø duyeân saâu vaøo, neân goïi laø kieán. Hoaëc noùi: Vì hai vieäc neân goïi laø kieán: laø minh, laø haønh. Hoaëc noùi: Laïi vì coù hai vieäc, neân goïi laø kieán, vì töôùng kia thaønh töïu, vì vieäc kia ñaõ xong. Hoaëc noùi: Vì ba vieäc neân goïi laø kieán. Vì töôùng kia ñaõ hình thaønh, vì vieäc kia ñaõ xong, vì duyeân thaâm nhaäp. Hoaëc noùi: Laïi vì coù ba vieäc, neân goïi laø kieán: Vì yù thöùc, tham ñaém, vì haønh. Hoaëc noùi: Laïi vì coù ba vieäc, neân goïi laø kieán: Vì yù, vì phöông tieän, vì khoâng coù trí. YÙ, nghóa laø yù aùc. Phöông tieän laø phöông tieän aùc. Khoâng coù trí, nghóa laø hai vieäc aáy ñeàu coù. Laïi noùi: YÙ laø ngöôøi chaùnh thoï. Phöông tieän laø ngöôøi

quaùn saùt haønh. Khoâng coù trí, töùc laø döïa vaøo hai vieäc kia. Nhö theá, veà haønh chung ñaõ noùi xong. Nay seõ noùi veà haønh rieâng. Hoûi: Vì sao goïi laø thaân kieán? Ñaùp: Laø nhaän thöùc töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, neân noùi laø thaân kieán. Hoûi: Nhaän thöùc (kieán) khaùc cuõng töø haønh töùong chuyeån bieán cuûa thaân mình, vì sao noùi chæ moät thaân kieán, khoâng noùi caùc thöù khaùc? Ñaùp: Vì thaân kieán naøy hoaøn toaøn töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình chöù chaúng phaûi thaân khaùc, cuõng chaúng phaûi phi thaân, caùc kieán khaùc cuõng töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, cuõng töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân ngöôøi khaùc, cuõng chaúng phaûi laø haønh ñoäng chuyeån bieán cuûa thaân. Haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình: Nghóa laø coõi cuûa mình duyeân nôi khaùc. Haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân khaùc, laø duyeân khaùc. Khoâng phaûi töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân, nghóa laø duyeân taän ñaïo. Thaân kieán naøy hoaøn toaøn töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, chaúng phaûi thaân khaùc, chaúng phaûi töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa caùi gì khaùc ngoaøi thaân. Cho neân noùi: Moät thaân kieán, khoâng phaûi caùc thöù khaùc. Hoaëc noùi: Haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình laø ngaõ, laø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa ngaõ. Ñaây laø haønh töôùng cuûa thaân. Haønh töôùng khaùc, maëc duø laø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, nhöng khoâng coù vieäc naøy. Hoaëc noùi: Nhöõng caùi do ngaõ töø haønh töôùng chuyeån bieán thaân mình

laøm ra, nhöõng caùi aáy do ngaõ laøm ra haønh töôùng chuyeån bieán thaân mình töùc laø thaân kieán. Kieán khaùc, duø laø haønh ñoäng chuyeån bieán cuûa thaân mình, nhöng khoâng coù vieäc aáy. Hoaëc noùi: Haønh töôùng chuyeån bieán thaân mình laø haønh töôùng tham ñaém, luyeán tieác. Nhöõng haønh töôùng chuyeån bieán naøy ñöõic thaân ta laøm ra (ngaõ sôû), ñoù laø thaân kieán. Haønh töôùng khaùc duø töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, nhöng khoâng coù vieäc aáy. Hoaëc noùi: Haønh töôùng chuyeån bieán töø thaân mình taïo ra caùc vieäc maø ngaõ chaáp nhaän heát, thì caùc vieäc aáy ñaõ bò thaân mình chuyeån bieán thaønh töôùng. Haønh töôùng khaùc, duø töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, nhöng khoâng coù vieäc aáy. Hoaëc noùi: Vì chaáp nhaän thaân mình neân goïi laø thaân kieán. thaân mình coù naêm aám löøng laãy, voán laø theá naøy maø nhaän thöùc chaáp nhaän laø kia khaùc, neân noùi laø thaân kieán. Kieán khaùc, duø töø haønh töôùng chuyeån bieán cuûa thaân mình, nhöng khoâng coù vieäc naøy. Hoûi: Vì sao goïi laø bieân kieán? Ñaùp: Vì chaáp nhaän hai beân, neân goïi laø bieân kieán. Hai bieân: laø ñoaïn vaø thöôøng. Vì kieán naøy chaáp nhaän hai beân kia, neân goïi laø bieân kieán. Nhö Kheá kinh aáy noùi: Naøy Ca-chieân-dieân! Taäp khôûi cuûa theá gian laø chaùnh quaùn nhö thaät veà caùi coù cuûa theá gian laø chaúng phaûi thaät coù, nhö quaùn aám, trì, nhaäp, laàn löôït sinh nhau, cho neân nghó raèng: Nhöõng caùi naøy khôûi roài dieät, chaúng phaûi thöôøng. Ca-chieân-dieân! Dieät cuûa theá gian, nghóa laø chaùnh quaùn nhö thaät veà caùi khoâng cuûa theá gian chaúng phaûi thaät coù. Nhö quaùn thaân chuyeån sinh leân coõi treân, lieàn nghó raèng: Thaân naøy sau cuøng cuõng sinh, chaúng phaûi ñoaïn. Hoaëc noùi: Hai haønh cuûa nhaân

naøy laø sôû chuyeån bieán ñoaïn haønh vaø thöôøng haønh, neân noùi laø bieân kieán. Hoaëc noùi: Dò hoïc (ngoaïi ñaïo) kia chaáp nhaän leäch laïc, chaáp nhaän ngu si, chaáp nhaän baát chaùnh, cho laø coù ta, kia, hoaëc thöôøng, hoaëc ñoaïn. Nhö trong Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Caùc Tyø-kheo! Ta khoâng tranh chaáp vôùi theá gian luaän maø theá gian thì tranh chaáp vôùi ta. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá Toân khoâng tranh chaáp vôùi theá gian? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá Toân kheùo theå hieän söï bình ñaúng, coù theå coäng söï, khoâng noùi lôøi thoâ aùc. Neáu dò hoïc theo ñoaïn kieán cuøng bieän luaän, dò hoïc theo ñoaïn kieán kia cho coù nhaân, khoâng coù quaû, töùc cho quaû laø ñoaïn. Ñöùc Theá Toân noùi: OÂng coù nhaân, ta cuõng coù nhaân. Nhö oâng huûy baùng quaû, oâng töï phaûi bieát! Neáu dò hoïc theo thöôøng kieán cuøng bieän luaän, dò hoïc theo thöôøng

kieán cho khoâng coù nhaân maø coù quaû, töùc laø cho khoâng nhaân, theo hoï laø coù thöôøng. Ñöùc Theá Toân noùi: OÂng coù quaû, ta cuõng coù quaû. OÂng huûy baùng nhaân, oâng töï phaûi bieát! Ñöùc Theá Toân choïn laáy nhaân cuûa moät beân, quaû cuûa hai beân, ñaõ lìa boû hai choã ñoaïn, thöôøng ñeå noùi phaùp, cho neân noùi: Tyø-kheo! Ta khoâng tranh chaáp vôùi theá gian, maø theá gian tranh chaáp vôùi ta. Toân giaû Baø-tu-maät noùi: Nhö Theá Toân ñaõ noùi: Tyø-kheo! Ta khoâng tranh chaáp vôùi theá gian, maø theá gian tranh chaáp vôùi ta! Hoûi: Vì sao Ñöùc Phaät khoâng tranh chaáp vôùi theá gian, maø theá gian tranh chaáp vôùi Phaät? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá Toân noùi phaùp, theá gian noùi phi phaùp, neân khoâng theå noùi phaùp tranh chaáp vôùi phi phaùp. Laïi noùi: Ñöùc Theá Toân thuaän theo thöù baäc cuûa theá gian, coøn theá gian thì khoâng thuaän theo ñeä nhaát nghóa cuûa Theá Toân. Cho neân noùi: Tyø- kheo! Ta khoâng tranh chaáp vôùi theá gian. Laïi noùi: Vì kheùo döùt tröø coäi reã cuûa hai thöù tranh chaáp. Hai thöù tranh chaáp aáy laø aùi vaø kieán. Hai thöù naøy, Ñöùc Theá Toân ñaõ döùt heát, coøn theá gian thì chöa döùt heát. Cho neân noùi: Tyø-kheo! Ta khoâng tranh chaáp vôùi theá gian. Toân giaû Ñaøm-Ma-Ña-la noùi: Chö toân! Nhö con ngöïa ñi theo con ñöôøng xaáu, phaûi bieát con ñöôøng ñoù khoâng toát cuõng theá, haøng dò hoïc kia noùi khoâng ñuùng neân xeùt lôøi noùi khoâng ñuùng ñoù, Theá Toân hieän nghóa, hieän phaùp, hieän thieän, hieän dieäu, phaûi xeùt laø noùi ñuùng, cho neân noùi: Tyø- kheo! Ta khoâng tranh chaáp vôùi theá gian, maø theá gian tranh chaáp vôùi ta. Hoûi: Vì sao goïi laø taø kieán? Ñaùp: Vì haønh töôùng taø vaïy, neân goïi laø taø kieán. Hoûi: Taát caû kieán ñeàu coù haønh töôùng taø vaïy, Vì sao chæ noùi moät taø kieán, maø khoâng noùi kieán khaùc? Ñaùp: Vì hai vieäc neân goïi laø taø kieán, laø khoâng coù haønh töôùng chuyeån bieán neân noùi laø taø kieán. Kieán khaùc, duø laø haønh töôùng chuyeån bieán taø vaïy, nhöng khoâng coù hai vieäc naøy. Hoaëc noùi: Nghóa laø taø haïnh chuyeån bieán khieán huûy baùng ôn cuûa chuùng sinh vaø ôn cuûa phaùp. Huûy baùng ôn cuûa chuùng sinh nhö noùi khoâng coù cha meï. Huûy baùng ôn cuûa phaùp nhö noùi ôû theá gian khoâng coù A-la- haùn, khoâng coù baäc Thieän Theä, khoâng coù chaùnh phaùp bình ñaúng, chaùnh thuù bình ñaúng. Noùi laø ñôøi naøy, ñôøi sau, töï bieát taùc chöùng, thaønh töïu tuøy yù. Caùc kieán khaùc, duø töø haønh töôùng taø vaïy chuyeån bieán nhöng khoâng coù vieäc naøy.

Hoaëc noùi: Laø haønh töôùng chuyeån bieán taø vaïy vaø haønh töôùng chuyeån bieán phuû nhaän laø khoâng, töùc cho laø khoâng coù boá thí, khoâng coù baèng nhau, khoâng coù thuyeát giaûng, khoâng coù vieäc thieän, vieäc aùc, khoâng coù quaû baùo, khoâng coù ñôøi naøy, ñôøi sau, noùi roäng nhö theá. Caùc kieán khaùc, duø töø haønh töôùng taø vaïy chuyeån bieán, nhöng khoâng coù vieäc naøy. Hoaëc noùi: Laø haønh töôùng taø vaïy chuyeån bieán huûy baùng taát caû nhaân vaø quaû, cuõng huûy baùng caû Nhö lai quaù khöù, vò lai, hieän taïi, ñaïo quaû cuûa baäc Voâ tröôùc Ñaúng chaùnh giaùc. Cuõng huûy baùng Tam baûo vaø Töù ñeá. Caùc kieát khaùc, duø töø haønh töôùng taø vaïy chuyeån bieán, nhöng khoâng coù vieäc naøy. Hoaëc noùi: Laø haønh töôùng taø vaïy chuyeån bieán huûy baùng vieäc hieän taïi, nhö ngöôøi bò teù xuoáng haàm löûa lôùn, löøa doái ngöôøi khaùc, noùi ta raát sung söôùng! Nhö theá, chuùng sinh nhaän laáy sinh töû, nhö nhaän laáy thoûi saét noùng, vì taø kieán neân noùi laø khoâng coù khoå. Caùc haønh khaùc, duø laø taø haïnh chuyeån bieán, nhöng khoâng coù vieäc naøy. Hoaëc noùi: Nghóa laø taø haïnh chuyeån bieán maø noùi aùc, nhö noùi: o ö

Hoûi: Nhö ôû ñaây chaáp giôùi taát caû naêm aám, vì sao do giôùi ñaïo neân ñaët teân laø giôùi ñaïo? Ñaùp: Vì töø giôùi ñieàu phaùt khôûi chaáp taát caû naêm aám, neân noùi laø giôùi ñaïo. Hoaëc noùi: Hoaëc giaû nhö chaáp thuû giôùi ñieàu vaø chaáp thuû naêm aám, chæ vì giôùi ñieàu laø tònh haïnh neân noùi laø giôùi ñaïo. Hoûi: Vì sao noùi laø chaáp (troäm)? Ñaùp: Vì chaáp (troäm) laáy söï nhaän thöùc töø nôi khaùc maø giöõ, neân noùi laø troäm. Nghóa laø thaân kieán kia chaáp ngaõ. Bieân kieán laø chaáp ñoaïn vaø thöôøng. Taø kieán huûy baùng khoâng, coù kieán ñaïo aáy giöõ laáy giôùi ñieàu cho laø hôn nhaát, cho laø nhaän ñöôïc söï thanh tònh, vì chaáp laáy söï nhaän thöùc töø nôi khaùc maø giöõ, neân goïi laø chaáp thuû. Noùi roäng veà xöù cuûa naêm kieán xong.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.